

НОРМАТИВНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ПТНЗ

Дано характеристику сутності й особливостям професійно-педагогічної діяльності майстрів виробничого навчання ПТНЗ. Визначено та проаналізовано нормативні засади професійно-педагогічної підготовки майстрів виробничого навчання ПТНЗ у вищих навчальних закладах. Визначено й проаналізовано нормативні засади розвитку педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання у процесі підвищення кваліфікації, а також у методичній роботі ПТНЗ.

Ключові слова: педагогічна майстерність, майстер виробничого навчання, ПТНЗ, професійна підготовка, підвищення кваліфікації, професійна діяльність.

У зв'язку із кардинальною зміною структури зайнятості населення України за останні 20 років, викликану впливом кваліфікованої робочої сили за кордон, а також прагненням молоді до працевлаштування у невиробничій сфері та іншими чинниками сьогодні в економіці країни підвищилася необхідність у кваліфікованих виробничих кадрах. Відповідно, збільшилось значення професійно-технічної освіти як суспільного інституту, що зафіксовано Законами України "Про освіту", "Про професійно-технічну освіту", Постановами Кабінету Міністрів України "Про затвердження Положення про професійно-технічний навчальний заклад", "Про затвердження Положення про організацію навчально-виробничого процесу в професійно-технічних навчальних закладах", Концепцією професійно-технічної освіти України та іншими нормативними документами.

Ключовим чинником ефективності професійно-технічної освіти виступає професійно-педагогічна діяльність майстрів виробничого навчання професійно-технічних навчальних закладів (далі – ПТНЗ), місія яких полягає в організації передачі досвіду предметної діяльності учням ПТНЗ з метою формування у них необхідних професійних компетенцій.

Утім на сьогодні виконання майстрами виробничого навчання ПТНЗ своєї місії ускладнюється відсутністю у них належної педагогічної підготовки (за даними О. Щербак, на 2011 р. 40% педагогічних працівників ПТНЗ України мали лише технічну освіту), що актуалізує спрямування наукових зусиль на пошук шляхів удосконалення психолого-педагогічної підготовки майстрів виробничого навчання ПТНЗ у системі безперервної професійної освіти.

Одним із можливих цільових орієнтирів психолого-педагогічної підготовки майстра виробничого навчання ПТНЗ виступає його педагогічна майстерність, сутність і характеристики якої окреслені у фундаментальній монографії І. Зязюна "Педагогічна майстерність у закладах професійної освіти" [2].

Різні аспекти проблеми розвитку та формування педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання ПТНЗ у процесі підвищення кваліфікації висвітлено у працях Г. Басаргіної, О. Кривошеєвої, В. Кузнецова, Ю. Торби, В. Олійника, Л. Шевчук, О. Юртаєвої, О. Ягупової. У дослідженнях Г. Жукової, А. Карельської, В. Євдокімова окреслено шляхи формування у майстрів виробни-

чого навчання ПТНЗ готовності до професійно-педагогічної діяльності в умовах коледжу. Підготовці інженерів-педагогів до виховної роботи у ПТНЗ присвячені дослідження О. Макаренко.

Попередній аналіз публікацій показав, що на сьогодні авторами створено інструментальні засади формування та розвитку педагогічних якостей працівників ПТНЗ, до яких належить педагогічна майстерність. Разом з тим науковий матеріал з питань формування та розвитку педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання ПТНЗ потребує системного узагальнення й осмислення у контексті реалій чинного нормативного поля. Зокрема, потребують уточнення:

- сутність професійно-педагогічної діяльності майстрів виробничого навчання;
- кваліфікаційні вимоги до майстрів виробничого навчання;
- нормативні засади формування педагогічної майстерності майстра виробничого навчання ПТНЗ у фаховій підготовці;
- нормативне регулювання розвитку педагогічної майстерності у процесі професійної діяльності майстра виробничого навчання ПТНЗ.

Уточнення визначених аспектів дасть змогу подати розвиток педагогічної майстерності майстра виробничого навчання ПТНЗ як безперервний системно організований процес, що охоплює все професійне життя і спирається на конкретні нормативні засади.

Мета статті полягає у визначенні нормативних засад, що регламентують професійну діяльність, професійну підготовку та атестацію майстрів виробничого навчання ПТНЗ у контексті формування та розвитку їхньої педагогічної майстерності.

Перш за все, спрямуємо зусилля на уточнення *сутності професійно-педагогічної діяльності майстрів виробничого навчання ПТНЗ*, яка конкретизується у завданнях, приведених у типових посадових інструкціях.

Аналіз цих інструкцій показує, що професійна діяльність майстрів професійного навчання ПТНЗ інтегрує завдання, пов'язані із організаційно-виробничою діяльністю (організація виконання практичних робіт з виготовлення якісної продукції та надання послуг населенню; підготовка устаткування і відповідної оснастки до занять, удосконалення матеріальної бази навчання; завідування гаражем, майстернею, кабінетом, а також вживання заходів щодо їх своєчасного забезпечення необхідним устаткуванням і засобами навчання; участь у роботі предметних комісій, конференцій, семінарів та ін.), а також завдання, що мають типово педагогічний характер (проведення практичних занять та навчально-виробничих робіт з професійного (виробничого) навчання; забезпечення дотримання безпеки праці, оволодіння учнями передовими методами праці, сучасною технікою і технологією виробництва; здійснення контролю за виробничою практикою учнів; підготовка учнів до виконання кваліфікованих робіт і складання кваліфікаційних іспитів; сприяння загальноосвітньому, професійному, культурному розвитку учнів, залучення їх до технічної творчості; сприяння встановленню гуманних, морально здорових відносин у навчальному середовищі та ін.) [6].

Перша група завдань (організаційно-виробничих) потребує від майстра виробничого навчання ПТНЗ досвіду предметної праці, а також відповідної підготовки за фахом. Друга група завдань (педагогічних) потребує від майстра виробничого навчання специфічної педагогічної підготовки.

Ця двоїстість професійної діяльності майстрів виробничого навчання ПТНЗ визначає основну особливість їхньої професійної діяльності – необхідність виконання двох однаково важливих груп обов'язків: виробничо-організаційних та педагогічних.

Водночас необхідність поєднання означених складових професійній діяльності майстрів виробничого навчання ПТНЗ не відображено у чинних *кваліфікаційних вимогах до майстра виробничого навчання ПТНЗ*. Відповідно до цих вимог, на посади майстрів виробничого навчання можуть призначатися особи, які закінчили середні спеціальні або вищі навчальні заклади I–IV рівнів акредитації (технікуми, коледжі, інститути) за фахом і мають відповідну робітничу кваліфікацію [3].

Аналіз кваліфікаційних вимог до майстрів виробничого навчання показує, що по суті основною вимогою до майстрів виробничого навчання ПТНЗ виступає наявність у них робітничої кваліфікації не нижче встановленого навчальним планом для випускника ПТНЗ з відповідної професії. При цьому вимоги до освітньо-кваліфікаційного рівня, а також до психолого-педагогічної підготовки виступають як вторинні.

Відсутність у кваліфікаційних характеристиках вимог до обов'язкової спеціальної педагогічної підготовки призводить до того, що більшість майстрів виробничого навчання ПТНЗ її не мають. Відповідно, рівень їхньої педагогічної майстерності залежить від різноманітних чинників, не пов'язаних із цілеспрямованим формуванням цієї професійної якості. Відзначимо також, що на 2011 р. вищу освіту мали лише 51% майстрів виробничого навчання, з яких у ВНЗ навчалися близько 8% [4].

Подолання означених недоліків лежить, перш за все, у компетенції системи безперервної фахової освіти майстрів виробничого навчання ПТНЗ, ключовим елементом якої є базова фахова підготовка.

Очевидно, що в ідеалі зміст *фахової підготовки майстра виробничого ПТНЗ* навчання має включати три складові: професійну підготовку з конкретної спеціальності Класифікатора спеціальностей середньої професійної освіти, робітничу кваліфікацію та психолого-педагогічну підготовку, що дасть змогу випускнику мати систему знань і вмінь для майбутньої професійно-педагогічної діяльності [12, с. 402].

Ідеальний варіант професійної підготовки майстрів виробничого навчання ПТНЗ виступає як орієнтир розбудови вітчизняної професійно-технічної освіти у Національній стратегії розвитку освіти України, де наголошено на необхідності забезпечення підготовки педагогічних працівників за спеціальністю “Професійна освіта” (за профілем) для системи професійно-технічної освіти за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста і магістра з присвоєнням кваліфікацій майстра виробничого навчання, викладача практичного навчання за відповідною галуззю виробництва або сферою обслуговування, інженера-педагога та викладача дисциплін професійно-теоретичної підготовки у відповідній галузі виробництва або сфері обслуговування [14, с. 26].

При цьому вже на сьогодні підготовка майстрів виробничого навчання ПТНЗ за спеціальністю “Професійна освіта”, яка інтегрує предметну, фахову та педагогічну підготовку, здійснюється в навчальних закладах. Так, за даними М. Короденко, за цим напрямом готують фахівців десять індустріально-

педагогічних технікумів, два професійно-педагогічних коледжі, двадцять університетів, а також Українська інженерно-педагогічна академія [4]. Відмітимо також, що на сьогодні професійна підготовка майстрів виробничого навчання за спеціальністю “Професійна освіта” відбувається за 35 профілями, які відображають реалії ринку праці та структуру виробництва країни [7].

Описаний варіант освітньої траєкторії “потрапляння” у професію майстра виробничого навчання ПТНЗ забезпечує майбутньому фахівцю за встановлений термін навчання: фахову підготовку у відповідній галузі промисловості або сфери послуг; психолого-педагогічну підготовку з урахуванням специфіки інженерної педагогіки; отримання розряду за робітничою професією, що дає можливість працювати у разі потреби робітником на промисловому підприємстві.

Іншим варіантом освітньої траєкторії майстра виробничого навчання ПТНЗ на сьогодні виступає фахова підготовка у відповідній галузі промисловості або сфери послуг у поєднанні із набуттям робітничої кваліфікації. Як засвідчує аналіз вітчизняного досвіду, ще однією поширеною траєкторією підготовки майстрів виробничого навчання є набуття робітничої кваліфікації на основі середньої спеціальної освіти [4]. Як варіант цієї траєкторії може розглядатися середня освіта з наступним набуттям робітничої кваліфікації у професійній діяльності за тим чи іншим фахом.

Очевидно, що у варіантах “потрапляння” у професію майстра виробничого навчання ПТНЗ, які не передбачають навчання у ВНЗ I–IV рівнів акредитації за спеціальністю “Професійна освіта”, не приділяється належної уваги їхній психолого-педагогічній підготовці і, відповідно, формуванню педагогічної майстерності.

Разом з тим аналіз реалій підготовки кадрів для системи професійно-технічної освіти показує, що кількість випускників “першого коридору” підготовки майстрів виробничого навчання – Професійної освіти (960 осіб у 2011 р.) не задовольняє повністю кадровупотребусистеми ПТО України у майстрах виробничого навчання, у якій на 2011 р. з 46 тисяч педагогічних працівників працює майже 22 тисячі майстрів виробничого навчання й існує близько 4 тисяч вакансій, що становить близько 16% загальної їхньої кількості[4].

Відзначимо, що подоланню кадрового дефіциту майстрів виробничого навчання певною мірою сприяє Постанова Кабінету Міністрів України про Порядок виплати надбавок за вислугу років педагогічним та науково-педагогічним працівникам навчальних закладів і установ освіти, у якій визначено, що час роботи претендента на посаду майстра виробничого навчання ПТНЗ на підприємстві зараховується до педагогічного стажу [13].

Означений крок уряду, з одного боку, сприяє подоланню кадрового дефіциту, підвищуючи мотивацію досвідчених фахівців виробництва до переходу на роботу в ПТНЗ, а з іншого, – стимулює постійне поповнення рядів майстрів виробничого навчання ПТНЗ фахівцями без спеціальної психолого-педагогічної підготовки, а також вищої освіти.

Внаслідок вищезазначеного на сьогодні актуальності набуває не тільки формування педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання ПТНЗ у фаховій підготовці, але й її розвиток під час професійної діяльності, який би враховував:

- освітні потреби майстрів різних профілів;
- потреби майстрів, які працюють із різним контингентом учнів (дівчата, юнаки, учні з виробничим досвідом або без нього та ін.);

– різницю у стажі, освіті та професійному досвіді майстрів виробничого навчання;

– індивідуальні освітні запити кожного майстра.

Каталізатором розвитку педагогічної майстерності майстра виробничого навчання ПТНЗ поза межами фахової підготовки виступають *вимоги до його обов'язкової атестації як педагогічного працівника* [8].

Поетапний характер атестації створює необхідні умови для стимулювання цілеспрямованого безперервного підвищення рівня педагогічної і фахової майстерності, розвитку творчої ініціативи, підвищення авторитету упродовж усієї професійної діяльності майстра виробничого навчання ПТНЗ [8].

Особливого значення при атестації майстрів виробничого навчання ПТНЗ надається заповненню лакун у їхній психолого-педагогічній підготовці, зокрема, *розвитку педагогічної майстерності в процесі підвищення кваліфікації*.

Відповідно до нормативних документів, підвищення кваліфікації виступає однією з обов'язкових умов чергової атестації майстрів виробничого навчання і проводиться не рідше одного разу на п'ять років [8].

Аналіз ключового нормативного документа, що регламентує підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання ПТНЗ – Наказу МОН України “Про підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання” показав, що розвиток педагогічної майстерності має співвідноситися з психолого-педагогічним блоком підвищення кваліфікації (зокрема, дистанційним, очним та діагностичним його етапами) [9].

Як показав аналіз названого документа, професійно-педагогічна підготовка майстрів виробничого навчання ПТНЗ у рамках підвищення кваліфікації забезпечує:

– багаторічний супровід розвитку педагогічної майстерності у логіці модульного підходу;

– забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладачів і слухачів груп підвищення кваліфікації;

– формування у слухачів навичок і вмінь управління, проектування педагогічних технологій;

– індивідуалізацію процесу розвитку педагогічної майстерності за рахунок варіабельності організації процесу відповідно до контингенту слухачів, їхньої базової освіти, робітничої кваліфікації.

Орієнтири психолого-педагогічної підготовки у процесі підвищення кваліфікації визначаються навчальними програмами, що розробляються відповідно за координаційним планом НМЦ ПТО МОНмолодьспорту України.

На нормативному рівні визначено провідні заклади, що розробляють типові програми психолого-педагогічної підготовки [9].

Хоча, список закладів, у яких майстри виробничого навчання можуть підвищувати кваліфікацію, постійно оновлюється та розширюється, звертає на себе увагу те, що майстри виробничого навчання не можуть вільно обирати місце підвищення своєї кваліфікації, як це зазначено у Типовому Положенні про атестацію педагогічних кадрів [8]. Іншими словами, чинна нормативна база не дає змоги розширити коло установ підвищення кваліфікації на основі вільного їх вибору майстрами виробничого навчання ПТНЗ.

Означена особливість нормативного регулювання системи підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання, з одного боку, стандартизує та сис-

тематизує процес підвищення кваліфікації, а з іншого, – ускладнює еволюцію системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників ПТНЗ, перешкоджаючи пошуку альтернативних варіантів розвитку цієї системи.

Попередній аналіз програм психолого-педагогічної підготовки показав, що в процесі їхньої розробки, як правило, застосовується комплексний підхід до структурування навчального матеріалу: на перше місце виходять дисципліни, що містять інтегрований матеріал за декількома суміжними галузями знань [10].

Аналіз методичних матеріалів з підвищення кваліфікації педагогічних працівників ПТНЗ показує, що на очному етапі викладачам установ, у яких проходить психолого-педагогічна підготовка, рекомендовано організовувати навчальний процес переважно у формі практичних занять, а також широко використовувати у навчальному процесі такі форми, як дискусії, ділові ігри, кейси, вирішення конкретних виробничих завдань і проблем [10].

Водночас порівняно невеликий обсяг очного етапу психолого-педагогічного підвищення кваліфікації (від 36 до 108 год), а також його періодичність (раз на п'ять років) не дає змоги забезпечити поступовість та спадкоємність процесу розвитку педагогічної майстерності. Виходячи з чого, доцільним виступає використання методичної роботи ПТНЗ як організаційного резерву для розвитку педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання.

Розвиток педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання у системі методичної роботи ПТНЗ має належне нормативне підґрунтя у Наказі “Про удосконалення методичної роботи в системі професійно-технічної освіти” від 12.12.2000 р. № 582. При цьому участь майстра виробничого навчання ПТНЗ у методичній роботі ПТНЗ на нормативному рівні стимулюється атестаційними вимогами, у яких зазначено, що при складанні атестаційної характеристики має бути відображено активність педагогічного працівника у методичній роботі міжатестаційний період.

Методична робота ПТНЗ визначається як заснована на досягненнях науки та передового досвіду система аналітичної, організаційної, діагностичної, пошукової, дослідницької, науково-практичної, інформаційної діяльності, завданнями якої є підвищення ефективності навчально-виховного процесу, розвиток педагогічної та професійної майстерності педагогічних працівників, їхньої загальної культури, створення мотивації і умов для професійного вдосконалення [11].

Організаційна структура методичної роботи втілюється у різних формах, методах і засобах, що інтегруються у колективну та індивідуальну методичну роботу.

Вибір форм, методів і засобів методичної роботи, до яких залучаються майстри виробничого навчання ПТНЗ, відбувається на основі діагностичного вивчення рівня їхньої професійної компетентності.

Колективні форми методичної роботи використовуються з метою вироблення єдиного підходу до вирішення певних проблем, обговорення актуальних питань організації навчально-виховного процесу, аналізу результатів колективної діяльності, вивчення та поширення кращого педагогічного досвіду, науково-технічної й педагогічної інформації [11].

У контексті розвитку педагогічної майстерності найбільш доцільним виступає використання таких форм колективної методичної роботи, як проблемні семінари, семінари-практикуми, лекторії, школи передового досвіду, організовані

з метою поглибленого навчання найбільш важливих питань навчально-виховного процесу, пропаганди та впровадження конкретного передового досвіду. Означені заходи проводяться диференційовано залежно від поставлених завдань, складу педагогічних працівників, рівня їх професійної компетентності [11].

Індивідуальні форми методичної роботи (наставництво, консультації, самоосвіта, стажування тощо) використовуються для задоволення особистих потреб і конкретних запитів майстрів виробничого навчання. Вибір цих форм залежить від рівня їхньої освіти, професійної компетентності, індивідуальних можливостей та інших характеристик [11].

Практика показує, що на сьогодні організацією та плануванням методичної роботи займаються обласні навчально-методичні центри професійно-технічних навчальних закладів, які складають щорічні плани цієї роботи, координують ресурси ПТНЗ для забезпечення цієї роботи.

Централізація методичної роботи ПТНЗ, як на нашу думку, виступає сприятливим чинником розвитку педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання ПТНЗ.

Разом з тим аналіз досвіду методичної роботи ПТНЗ показує, що на сьогодні не визначено шляхи побудови траєкторій розвитку педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання у міжатаестаційний період, зокрема, змісту колективних та індивідуальних форм методичної роботи відповідного спрямування. Означене вказує на суперечність між необхідністю індивідуального підходу до визначення змісту методичної роботи, до якої залучені майстри виробничого навчання ПТНЗ, та відсутністю відповідного технологічного інструменту для індивідуалізації цієї роботи.

Відзначимо, що існують *альтернативні шляхи розвитку педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання ПТНЗ*. Теоретично певною альтернативою заповнення лакун у психолого-педагогічній підготовці майстра виробничого навчання можуть розглядатися спеціальні курси, які подекуди проводяться різноманітними навчальними закладами (“Школи педагогічного мінімуму” та ін.). Як правило, після закінчення таких курсів видається посвідчення, або сертифікат.

Однак, як показав аналіз чинних документів, що регламентують психолого-педагогічну підготовку майстрів виробничого навчання ПТНЗ, нормативні засади для проведення таких курсів на сьогодні не розроблені. Не розроблено також належного методичного забезпечення. Відповідно, звернення до практики проведення цих курсів у контексті розвитку педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання ПТНЗ не є доцільним.

Висновки. Таким чином, аналіз нормативного поля безперервної фахової освіти майстрів виробничого навчання у контексті розвитку їхньої педагогічної майстерності засвідчив, що на сьогодні в Україні:

- створено нормативні засади формування педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання ПТНЗ за умов підготовки за напрямом 010104 “Професійна освіта (за профілем)” за освітньо-кваліфікаційними рівнями молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста та магістра;
- створено нормативні засади для розвитку педагогічної майстерності у процесі підвищення кваліфікації, де основою розвитку педагогічної майстерності виступатиме психолого-педагогічний блок;
- існують нормативні засади для розвитку педагогічної майстерності у рамках методичної роботи ПТНЗ, у якій основою для цього розвитку визначено індивідуальну та колективну форми методичної роботи.

Означене дає змогу зробити висновок, про те, що на сьогодні існують належні нормативні й організаційні підстави для комплексної інтеграції фахової підготовки, підвищення кваліфікації та методичної роботи у ПТНЗ у контексті розвитку педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання.

Водночас аналіз нормативної бази та досвіду безперервної фахової освіти майстрів виробничого навчання ПТНЗ виявив суперечності між:

– кваліфікаційними вимогами до майстрів виробничого навчання ПТНЗ, у яких не знайшла відображення необхідність їхньої психолого-педагогічної підготовки, та вимогами професійної діяльності щодо належного рівня педагогічної майстерності цих фахівців;

– необхідністю достатнього рівня педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання ПТНЗ та невизначеністю нормативних засад формування педагогічної майстерності за умов їхньої фахової підготовки поза межами спеціальності “Професійна освіта (за профілем)”;

– необхідністю індивідуального підходу до визначення змісту методичної роботи, до якої залучені майстри виробничого навчання ПТНЗ з метою розвитку педагогічної майстерності та відсутністю відповідного технологічного інструменту для індивідуалізації цієї роботи.

Означені суперечності не дають змоги представити систему формування та розвитку педагогічної майстерності як безперервний організований процес, що охоплює все професійне життя майстра виробничого навчання ПТНЗ.

Перспективним напрямом подальшого дослідження визначаємо аналіз і систематизацію методичного забезпечення формування та розвитку педагогічної майстерності педагогічних працівників у системі освіти.

Список використаної літератури

1. Головінов В. Про сучасні міфи та підводні рифи профтехосвіти України [Електронний ресурс] / Василь Головінов // Освіта України. – 2011. – № 11 (1183). – Режим доступу: http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/publish/article;jsessionid=B37DEC2394075AB11F58CC6079C67850?art_id=49950&cat_id=44731].

2. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність у закладах професійної освіти : монографія / І.А. Зязюн. – К., 2003. – 246 с.

3. Кваліфікаційні вимоги до майстрів виробничого навчання професійних навчальних закладів на оплату їх праці за відповідними тарифними розрядами: Кваліфікаційні вимоги до майстрів виробничого навчання професійних навчальних закладів на оплату їх праці за відповідними тарифними розрядами, затверджені заступником Міністра освіти України В.О. Зайчук 07.05.1993 р. № 1/9-51 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vpu9.kr.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=216:2010-03-25-05-13-48&catid=40:finance&Itemid=74.

4. Короденко М. Форум “Золотих рук” : Міністерство освіти, науки, молоді та спорту України. Офіційний сайт [Електронний ресурс] / М. Короденко // “Освіта України”. – 21.05.2012. – № 21. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/index.php/ua/novini/komentari/9979-forum-zolotikh-ruk-stattya-v-gazeti-osvita-ukrajini-21-vid-210512>.

5. Порядок формування та ведення особових справ педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів : методичні рекомендації для кадрових служб професійно-технічних навчальних закладів / упоряд. О.І. Горак, Т.М. Король. – Ужгород : НМЦ ПТНЗ у Закарпатській області, 2009. – 21 с.

6. Посадова інструкція майстра виробничого навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.jobs.ua/ukr/job_description/view/235/.

7. Про затвердження Переліку профілів підготовки кадрів у вищих навчальних закладах за напрямом (спеціальністю) “Професійна освіта (за профілем)” : Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.07.2010 р. № 705 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0604-10>.

8. Про затвердження Типового положення про атестацію педагогічних працівників : Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.10.2010 р. № 930 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1255-10>.

9. Про підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання професійно-технічних навчальних закладів : Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.10.2009 р. № 749 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки від 29.12.2009 р. № 1238) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/proftech/4541/>.

10. Про порядок вивчення, узагальнення, поширення та практичного впровадження позитивного педагогічного досвіду та педагогічних інновацій у системі ПТО : методичні рекомендації / укл. Н.Ю. Самойленко. – Суми : НМЦ ПТО, 2007. – 23 с.

11. Про удосконалення методичної роботи в системі професійно-технічної освіти : Наказ МОН від 12.12.2000 р. № 582 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uazakon.com/documents/date_2c/pg_isgbwh.htm.

12. Профессиональная педагогика : учебник для студентов, обучающихся по педагогическим специальностям и направлениям / под ред. С.Я. Батышева, А.М. Новикова. – 3-е изд., перераб. – М. : Из-во ЭГВЕС, 2009. – 456 с.

13. Про доповнення пункту 2 Порядку виплати надбавок за вислугу років педагогічним та науково-педагогічним працівникам навчальних закладів і установ освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 червня 2008 р. № 535 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/535-2008-%D0%BF>.

14. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2025 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>.

Стаття надійшла до редакції 21.01.2013.

Ковальчук В.И. Нормативные основы формирования и развития педагогического мастерства мастеров производственного обучения ПТУ

Дана характеристика сущности и особенностям профессионально-педагогической деятельности мастеров производственного обучения ПТУ. Определены и проанализированы нормативные основы профессионально-педагогической подготовки мастеров производственного обучения ПТУ в высших учебных заведениях. Определены и проанализированы нормативные основы развития педагогического мастерства мастеров производственного обучения в процессе повышения квалификации, а также в методической работе ПТУ.

Ключевые слова: педагогическое мастерство, мастер производственного обучения, ПТУ, профессиональная подготовка, повышение квалификации, профессиональная деятельность.

Koval'chuk V.I. Statutory basis for the formation and development of teaching skills trainers vocational technical school

The characteristic of the nature and characteristics of professional and educational activities vocational trainers. Identify and analyze regulatory framework vocational and educational training trainers in vocational higher education. Identify and analyze regulatory framework of pedagogical skills trainers in the training, as well as in professional life.

Key words: pedagogical skills, master inservice training, vocational technical school, normative base training.